

República d'Hondures República de Honduras

Capital: Tegucigalpa
Superfície: 112.492 km²
Clima: subtropical a les terres baixes i temperat a les muntanyes
Població: 6.485.000 habitants, el 90% mestissa
Idioma: espanyol i dialectes indígenes
Recursos naturals: fusta, or, plata, coure, plom, zinc, mineral de ferro, carbó, peix
Indústries: sucre, cafè, tèxtils, roba, productes de fusta
Agricultura: plàtans, cafè, cítrics, carn de bou, fusta, gambeta
PIB: 14,1 mil milions de dòlars
Sistema governamental: democràcia, eleccions cada 4 anys
President: Ricardo Maduro Joest
Divisió administrativa: 18 regions

Capital: Tegucigalpa
Superfície: 112.492 km²
Clima: subtropical en tierras bajas y templado en las montañas
Población: 6.485.000 habitantes, el 90% mestiza
Idioma: español y dialectos indígenas
Recursos naturales: madera, oro, plata, cobre, plomo, zinc, mineral de hierro, carbón, pescado
Industrias: azúcar, café, textiles, ropa, productos de madera
Agricultura: plátanos, café, cítricos, carne de res, madera, camarón
PIB: 14,1 mil millones de dólares
Sistema gubernamental: democracia, elecciones cada 4 años
Presidente: Ricardo Maduro Joest
División administrativa: 18 regiones

HONDURES: UNA ACTUACIÓ INTEGRAL

Els dissabtes al matí, els habitants dels llogarets de la serralada del Merendón improvisen un petit mercat a la colònia de San Vicente de Paúl, a San Pedro Sula (Hondures). D'aquesta manera poden comprovar personalment l'interès comercial que tenen els nous productes que cultiven, després que la serralada del Merendón fos declarada reserva natural.

Hondures ocupa el quart lloc entre els països que registren els índexs més baixos en desenvolupament humà de Llatinoamèrica. San Pedro Sula, al nord del país, és la capital industrial, en la qual hi ha instal·lades nombroses *maquilas* (tallers tèxtils, proveïdors de multinacionals, on sovint s'incomplixen els drets dels treballadors).

La serralada del Merendón, situada al peu de San Pedro Sula, és el pulmó i principal proveïdor d'aigua d'aquesta ciutat de 800.000 habitants. El fet de ser una reserva natural limita els cultius tradicionals dels pagesos, que viuen en llogarets dispersos, majoritàriament en habitatges sense fluid elèctric ni aigua potable, i de difícil accés, sobretot després d'haver passat l'huracà Mitch.

Els terribles efectes del Mitch, que arrasà Amèrica Central el 1998, posaren en marxa aquest vast projecte de la Creu Roja, subvencionat pel Govern de les Illes Balears, que tenia com a objectiu millorar la manera de viure de la població rural del Merendón i de la població urbanomarginal de San Pedro Sula. Durant els últims anys, les seqüeles del Mitch i l'expansió industrial de la ciutat atragueren molta població de zones rurals que es va anar establint a la perifèria. Prop

HONDURAS: UNA ACTUACIÓN INTEGRAL

Los sábados por la mañana los habitantes de las aldeas de la cordillera del Merendón improvisan un pequeño mercado en la colonia de San Vicente de Paúl, en San Pedro Sula (Honduras). De este modo pueden comprobar personalmente el interés comercial que tienen los nuevos productos que cultivan, después de que la cordillera del Merendón fuera declarada reserva natural.

Honduras ocupa el cuarto lugar entre los países que registran los índices más bajos en desarrollo humano de Latinoamérica. San Pedro Sula, al norte del país, es su capital industrial y, en ella, hay instalada numerosas maquilas (talleres textiles, proveedores de multinacionales, donde a menudo se incumplen los derechos de los trabajadores).

La cordillera del Merendón, situada al pie de San Pedro Sula, es el pulmón y principal abastecedor de agua de esta ciudad de 800.000 habitantes. Su condición de reserva natural limita los cultivos tradicionales de los campesinos, que habitan en aldeas dispersas, con viviendas en su mayor parte sin fluido eléctrico ni agua potable, y de difícil acceso, sobre todo tras el paso del huracán Mitch.

Los terribles efectos del Mitch, que azotó Centroamérica en 1998, pusieron en marcha este vasto proyecto de la Cruz Roja, subvencionado por el Govern de les Illes Balears, que tenía como objetivo mejorar el modo de vida de la población rural del Merendón y de la población urbano-marginal de San Pedro Sula. En los últimos años, las secuelas del Mitch y el auge industrial de la ciudad trajeron a mucha población de zonas rurales que fueron

Marcelo Unamuno, responsable del projecte, al costat d'un grup de pagesos.

Marcelo Unamuno, responsable del projecte, junto a un grupo de campesinos.

Plantació de bròquil per a consum propi.
Plantación de brécol para consumo propio.

Farmàcia d'un dels nous centres de salut urbans.
Farmacia de uno de los nuevos centros de salud urbanos.

Guarderia de la colònia de San Vicente de Paúl.
Guardería de la colonia de San Vicente de Paúl.

de 70.000 persones de les colònies ateses per la parròquia de San Vicente de Paúl i 5.000 de la serralada del Merendón, han estat les beneficiàries del programa. La parròquia de San Vicente de Paúl ha actuat com a contrapart local, participant amb dotació econòmica i material.

La bona marxa del projecte i els resultats obtinguts són deguts, segons Marcelo Unamuno, director autonòmic de cooperació internacional de la Creu Roja de Balears, a l'existència d'un entramat comunitari previ; en aquest cas promogut des de la parròquia de San Vicente de Paúl de San Pedro Sula.

El Projecte Integral del Merendón, a la fase I (1999-2002), atengué l'actuació en àrees de salut bàsica, educació, producció agropecuària, vies de comunicació i comercialització de productes. La fase II, el 2003-2004, ha tengut com a objectiu enfortir els avanços realitzats.

Per tal de millorar la salut bàsica de les comunitats rurals del Merendón es construïren i equiparen 14 *postas* de salut i es formaren 44 persones per atendre els llogarets de Neblinas, Suyapita, Crucitas, Perú, San Antonio, Peñitas Arriba, Peñitas Abajo, Cumbre, Berlín I, Berlín II, Pita Arriba, Pita Abajo, Zapotal, Corvano Arriba, Corvano Abajo. De llavors ençà s'ha reduït la mortalitat general i infantil de la zona.

A les comunitats urbanomarginals es construïren i equiparen tres centres mèdics: a les colònies de Lempira, Suazo Cordova i a la de San Vicente, que a més té dispensari farmacèutic i laboratori d'anàlisis clíniques. Tots disposen d'un auxiliar d'infermeria a temps complet i presència mèdica dues hores al dia. El personal ha estat instruït per a la bona gestió i administració d'aquests centres.

Pel que fa a l'àrea agropecuària, el projecte adequava les tècniques de cultiu a les limitacions imposades a la serralada: s'abandonà el cultiu tradicional, itinerant i destructiu i s'implantaren noves tècniques per adaptar-se a la geografia de la zona. Es contractà un enginyer agrònom que formà 32 capatassos agrícoles i s'adquiriren motocultors, eines, llavors i planters.

Com a resultat, la zona s'ha especialitzat en el cultiu de cafè "Arabia pura", pebre negre i maracujà, amb mètodes ecològics, per a l'exportació, i en cultius de cicle curt per a consum propi i venda de l'excedent. S'impulsa la reforestació, l'ús de fertilitzants naturals i la creació de barreres vives per assentar el terreny cultivat; també s'ha implantat el regatge gota a gota per a l'estació seca i s'ha creat una finca escola amb la finalitat de capacitar tècnics agrícoles. El projecte compta també amb una dotació anual de crèdits a baix interès.

estableciéndose en la periferia. Cerca de 70.000 personas de las colonias atendidas por la parroquia de San Vicente de Paúl y 5.000 de la cordillera del Merendón, han sido las beneficiarias del programa. La parroquia de San Vicente de Paúl ha actuado como contraparte local, participando con dotación económica y material.

La buena marcha del proyecto y los resultados obtenidos se deben, según Marcelo Unamuno, director autonómico de cooperación internacional de la Cruz Roja de Baleares, a la existencia de un entramado comunitario previo; en este caso promovido desde la parroquia de San Vicente de Paúl de San Pedro Sula.

El Proyecto Integral del Merendón, en su fase I (1999-2002) comprendió la actuación en áreas de salud básica, educación, producción agropecuaria, vías de comunicación y comercialización de productos. La fase II, en 2003-2004, ha tenido como objetivo fortalecer los avances realizados.

*Para mejorar la salud básica de las comunidades rurales del Merendón se construyeron y equiparon 14 *postas* de salud y se formó a 44 personas para atender las aldeas de Neblinas, Suyapita, Crucitas, Perú, San Antonio, Peñitas Arriba, Peñitas Abajo, Cumbre, Berlín I, Berlín II, Pita Arriba, Pita Abajo, Zapotal, Corvano Arriba, Corvano Abajo. Desde entonces se ha reducido la mortalidad general e infantil de la zona.*

En las comunidades urbano marginales se construyeron y equiparon tres centros médicos: en las colonias de Lempira, Suazo Cordova y en la de San Vicente, que además tiene dispensario farmacéutico y laboratorio de análisis clínicos. Todos ellos cuentan con un auxiliar de enfermería a tiempo completo, y dos horas al día con presencia médica. El personal ha sido instruido para la buena gestión y administración de estos centros.

En el área agropecuaria, el proyecto adecuaba adecuar las técnicas de cultivo a las limitaciones impuestas en la cordillera: se abandonó el cultivo tradicional, itinerante y destructivo y se implantaron nuevas técnicas para adaptarse a la geografía de la zona. Se contrató a un ingeniero agrónomo que formó a 32 capataces agrícolas y se adquirieron motocultores, herramientas, semillas y planteles.

Como resultado, la zona se ha especializado en el cultivo de café "Arabia pura", pimienta negra y maracuyá, con métodos ecológicos, para la exportación, y en cultivos de ciclo corto para consumo propio y venta del excedente. Se impulsa la reforestación, el uso de fertilizantes naturales y la creación de barreras vivas para asentar el terreno cultivado; también se ha implantando el riego

Nins de la serralada del Merendón.
Niños de la cordillera del Merendón.

Quant a l'àrea de la comercialització, s'han format grups en aspectes organitzatius, productius, administratius i de comercialització, i s'ha promogut la participació d'homes i dones. S'ha constituït una empresa comercialitzadora de productes de la zona, que disposa d'una nau per a l'emmagatzemament i s'ha obtingut la certificació de cultiu ecològic. D'altra banda, per tal d'abaratir els productes de consum diari es construïren fins a 14 botigues comunals, una per llogaret.

En l'aspecte educatiu, el projecte incorporà a l'educació secundària almenys 150 adolescents a través del programa de ràdio *El maestro en casa*, per a la realització del qual es comptà amb dos mestres a temps complet. S'impartí educació secundària a un mínim de 100 adolescents cada any i es concediren 20 beques anuals per cursar estudis de formació professional. A la colònia de San Vicente es construï i equipà una biblioteca, una aula de computació i un jardí d'infants, amb cuina i menjador.

Finalment, fou imprescindible intervenir a l'àrea de les comunicacions, especialment a les comunitats de la serralada del Merendón. A la geografia agresta, s'hi han d'afegir els danys causats pel Mitch. Per mantenir o millorar els 51 quilòmetres de pistes forestals es contractaren persones de la zona i s'utilitzà maquinària pesada. A més, s'adquiriren tres vehicles tot terreny per a transport de personal tècnic i sanitari del projecte, malalts, i per a transport de primeres matèries i productes agrícoles. També s'establí un sistema de comunicació mitjançant telefonia mòbil entre els llogarets i la parròquia de San Vicente.

www.cruzroja.es

por goteo para la estación seca y se ha creado una finca escuela para capacitar a técnicos agrícolas. El proyecto cuenta también con una dotación anual de créditos a bajo interés.

En el área de la comercialización, se ha formado a grupos en aspectos organizativos, productivos, administrativos y de comercialización, promoviendo la participación de hombres y mujeres. Se ha constituido una empresa comercializadora de productos de la zona, que cuenta con una nave para el almacenamiento y se ha obtenido la certificación de cultivo ecológico. Por otro lado para abaratar los productos de consumo diario se construyeron hasta 14 tiendas comunales, una por aldea.

En el aspecto educativo, el proyecto incorporó a la educación secundaria al menos a 150 adolescentes, a través del programa de radio El maestro en casa; para lo cual se contó con dos maestros a tiempo completo. Se impartió educación secundaria a un mínimo de 100 adolescentes cada año y se concedieron 20 becas anuales para cursar estudios de formación profesional. En la colonia de San Vicente se construyó y equipó una biblioteca, un aula de computación y una guardería infantil, con cocina y comedor.

Por último, fue imprescindible intervenir en el área de las comunicaciones, especialmente en las comunidades de la cordillera del Merendón. A la geografía agreste, hay que añadir los daños causados por el Mitch. Para mantener o mejorar los 51 kilómetros de pistas forestales se contrató a personas de la zona y se utilizó maquinaria pesada. Además se adquirieron tres vehículos todoterreno para transporte de personal técnico y sanitario del proyecto, enfermos, y para transporte de materias primas y productos agrícolas. También se estableció un sistema de comunicación mediante telefonía móvil entre las aldeas y la parroquia de San Vicente.

Jesús Natarén, ingenyer agrònom que formà els capatassos, en una plantació de cafè.
Jesús Natarén, ingeniero agrónomo que formó a los capataces, en una plantación de café.